

Георги МИЛКОВ: Вече ще бъдат съдени и домашните насилници от двойките без брак

Г-н Милков, какво свърши Консултативният център по проблемите на домашното насилие към Центъра на НПО през миналата година?

Равносметката е 45 спечелени дела в полза на наши клиенти, които са получили съдебна защита от домашно насилие и нито един отказ. Сравнено с 2008 г. увеличението е с 50 %, тъй като миналата година сме имали 30 случая. Трябва да кажа, обаче, че клиентите ни са три пъти повече от делата, над 100 са, но по-голямата част от тях не желаят да водят съдебни спорове. Те имат нужда от консултации, от съвет да си подготвят документите. В над 90 % от случаите, при които са водени дела, съдът е постановил извършителите да посещават нашата специализирана програма, т.е. около 35-40 от насилниците. Затруднението ни при изпълнението на програмата е, че част от хората веднага напускат населеното място или страната и никой не може да ги намери, нито да им събере глобите. Т.е. двете основни функции на закона – превантивната и санкциониращата, до момента не работеха. Така по-голямо внимание се обръщаше на жертвите - преките потърпевши и на децата, ако има такива.

Говорите в минало време. Какво се е променило сега?

Приеха промените в Закона за защита срещу домашното насилие, нещо което считаме за наш успех. Основната разлика е, че държавата регламентира реда на действие на двете програми - за жертвите и за извършителите, като през първото тримесечие на всяка година Министерски съвет трябва да приема национална програма. Вече ще има финансиране, упоменато е дори за какви дейности и програми ще се дават пари. Това изменение в закона всъщност е направено по наше предложение и е резултат от един голям процес, който тече през последната година и половина. Както знаете, миналото лято направихме коалиция от местни неправителствени организации и настоявахме за промени - пред предишния правосъден министър, а след смяната на властта и пред новия. Такава кампания, но отделно, направи и една коалиция от женски НПО в София. Внесохме общо 13 предложения за промени в закона, трите най-важни сред тях бяха приети. Затова помогна много докладът на нашата организация, в който посочихме проблемите по приложението на закона. Нашите народни представители – от миналия и сегашния парламент, също допринесоха новият закон да стане факт.

Кои са другите две изменения, направени по ваше предложение?

Втората промяна с наш принос е тази, че вече ако има наложена мярка извършителят на домашно насилие да напусне съвместно обитаваното жилище, то той се отстранява със съдействието на полицията. Ние искахме да бъде изрично записано, че органите на МВР имат ангажимент по приложението на мярката. Досега се налагаше жертвите да пишат сигнали до полицията, ако насилникът не изпълни съдебното решение. А униформените се намесваха, ако поискат, защото не бяха длъжни да го правят.

Третата много съществена промяна е, че в чл.3 на закона се записа, че жалба може да се подава и срещу лица, с които жертвите са били или в момента са във фактическо съпружеско съжителство. Става дума за хората, които живеят без брак, знаете, че над 50 % от връзките са такива, двойките живеят заедно, имат общо домакинство и финанси, но без подпис.

В нашата практика често ни се е налагало да работим с потърпевши от такива двойки. И при интервютата с тях сме се опитвали да разберем дали нападателите им не упражняват насилие и върху някой близък роднина, за да може той да подаде

жалба, а нашата клиентка да стане свидетел по делото. Мъчехме се да помагаме по други пътища, които законът позволява.

Казаното дотук значи ли, че трябва да разчитаме само на неправителствения сектор за усъвършенстването на законите?

Не, разбира се. В новия закон има промени, които са наложени изцяло от практиката.

Например, вече е залегнало, че когато има висящ спор между родителите по упражняването на родителските права, съдът оставя производството за това да се води по Семейния кодекс. Ние имахме няколко случая това лято, при които бащата е отстранен от жилището, има деца, иска да ги вижда, но майката не му позволява. А той правата върху децата не си ги е загубил. Не може този закон да се използва за репресия, за вмешателство в лични отношения, които всеки човек има по конституция. И това вече е залегнало изрично. Другото, което пак практиката наложи е, че жертвите вече могат да искат защита и от органите на МВР, по техния закон, паралелно с жалбата си до съда.

Променено беше самото име на нормативния акт – от Закон за защита срещу домашно насилие той стана Закон за защита от домашно насилие. Така 4 години и половина по-късно тази неуредица беше отстранена. В дефиницията на „домашно насилие“ също има промени. На базата на този закон вече освен лица, които са в родствена връзка, могат да се преследват и бивши съпрузи, т.е. разведени. А за домашно насилие вече се приема и икономическото, както и опитът за такова.

Колко от жертвите, които ви търсят са се оплакали от икономическо насилие?

Факт е, че в над 80 % от случаите единствената причина жертвата да се колебае дали да стигне докрай, т.е. до съда, е икономическата принуда. Пак по тази причина дори след успешно приключило дело, пострадалите се събират отново с насилниците. Защо? Защото жената /б.а.- над 95 % от жертвите на насилие са от нежния пол/ няма доходи, но има малки деца, за които трябва да се грижи и решава да продължи да търпи насилието, за да има пари. Напоследък почти всяка жена, която идва казва, че е безработна. Тя директно не се жалва, че има икономически натиск, но с това обяснява как се е стигнало до тук. По съдебен ред, обаче, не можеше да получи закрила от това.

Прилагането на коя от направените промени ще следите с най-голям интерес?

Това, което според нас ще играе много интересна роля в обществените отношения и ние ще следим е допълнението в чл.2 на ЗЗДН - че за психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие. Ще видим каква част от сигналите ще идват от деца и доколко това ще е възпиращо за извършителите. Защото за извършено от тях насилие пред дете, те могат да търпят наказание по Закона за закрила на детето, по който има и спешна полицейска закрила.

В сила ли е вече новият Закон за защита от домашно насилие?

Да. Законът беше приет на 9 декември 2009 г., на 22 декември беше публикуван в „Държавен вестник“ и влезе в сила веднага. Единствено точките, които касаят специализираните програми и финансирането влязоха в сила сега на 1 януари, защото бюджетната година започна тогава. Сега очакваме с нетърпение края на март, когато ще стане ясно как ще се кандидатства за държавно финансиране на тези програми.

Досега средствата идваха единствено по проектите, които ние разработвахме. Но има резолюция на Съвета на Европа, която казва, че държавата трябва да отделя минимум 1 евро на човек от населението, за да се осигурят пари за такива програми. Ако приемем, че България има население от 8 милиона души, значи трябва да очакваме държавна субсидия от 8 млн.евро. И все пак, все още е рано да говорим за това.

Искате ли да благодарите на някого от страниците на вестника за свършеното дотук?

Бих желал да благодаря на всички местни институции за подкрепата в борбата срещу домашното насилие – правораздавателни, здравни и социални. Признателни сме на Районен съд и РУ на МВР в Разград, които професионално прилагат закона, за да осигурим защита и грижа за жертвите на домашно насилие. На всички пожелавам една спорна и благодатна 2010 година, изпълнена с добри дела и надежда за сигурно бъдеще.

04.01.2010г.

Мила КЮЛЮМОВА, Екип 7